

%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1
%8F#w2_1 (дата звернення: 5.10.2024).

5. Звіт про результати діяльності Агенцій регіонального розвитку у 2023 році. Міністерство розвитку громад та територій. Київ, 2024. 12 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-58>

РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Куриш Т. Г.

*здобувач наукового ступеня доктор філософії,
Інститут географії Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Фінансова стійкість територіальних громад регулюється в Україні прийнятими впродовж 2014-2015 рр. Верховною Радою документами: Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» (28 грудня 2014 р. № 79-VIII); Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особливостей формування та виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад» (26 листопада 2015 р. № 837), що сприяє формуванню фінансової спроможності територіальних громад та впливає на суттєве наповнення бюджетів органів місцевого самоврядування. Це створило підстави для розвитку громад, формування на їх території сприятливого інвестиційного середовища. Війна та воєнний стан призвели до внесення змін у законодавство, вони дозволили громадам швидко реагувати на потреби безпеки населення, оборони, функціонування комунальних підприємств і бюджетно сфери, полегшили діяльність бізнесу для збереження робочих місць. З іншого боку, непередбачувані події, пов'язані із масштабною міграцією населення і релокацією підприємств, спричинили розбалансування місцевих бюджетів громад-реципієнтів, що створило нові виклики і потреби пошуку альтернативних джерел фінансування для забезпечення їх фінансової стійкості в умовах з позицій сталого розвитку.

Інвестиційні ресурси стають ключовими інструментами забезпечення фінансової стабільності територіальних громад, що дає можливість реалізовувати важливі соціальні, економічні та інфраструктурні проекти.

Розглянемо трактування «інвестиційні ресурси» через визначення «ресурси» та «інвестиції». Різні наукові джерела визначають «ресурси» як:

- (фр. «resourse» – «допоміжний засіб») – основні елементи виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система і які використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку [5];

- (від фр. «resourse» – «допоміжний засіб») – кошти, запаси, можливості, джерела чого-небудь [3];

- (фр. «resources», лат. «resurgo» – «підіймаюсь», «виникає знову») – засоби, кошти, запаси, джерела, які перебувають у розпорядженні суб'єктів господарювання і можуть бути спрямовані на потреби економічного розвитку [1].

Отже, узагальнюючи вищезазначені трактування, ми розглядаємо «ресурси», як запаси чого-небудь; можливості, які можна використати у разі необхідності; кошти або джерела надходження будь-чого для забезпечення сталого розвитку територіальних громад.

У статті 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» «інвестиції» визначаються, як усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) чи досягається соціальний ефект [4].

Інвестиційні ресурси розглядаються у працях багатьох закордонних науковців. В працях вітчизняних вчених дане поняття почало використовуватися відносно недавно, що можна пов'язати із переосмисленням розуміння категорії «інвестиції». Чимало науковців поняття «інвестиційні ресурси» хоча й використовують, але чітко його не визначають. У науковій літературі зустрічаються визначення як «цінності, що вкладаються в ті або інші інвестиційні проєкти з метою приросту багатства в тому або іншому вигляді». Деякі автори уточнюють склад цих цінностей, наприклад, «усі види майнових і інтелектуальних цінностей», «усі види реальних і фінансових активів» або «сукупність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів».

Щодо поняття «інвестиційні ресурси територіальних громад», науковець П. В. Жук то в більшості вони розглядаються як «сукупність ресурсів та можливостей (природно-ресурсних, соціальних, фінансово-економічних, інституційно-управлінських тощо), які є об'єктом управління з боку органів влади територіальної громади, спрямованого на залучення інвестиційних ресурсів для розв'язання проблем територіального розвитку» [2].

У своїх наукових працях З.О. Сірик зазначає, що сьогодні більшість джерел фінансування місцевого економічного розвитку в Україні має внутрішнє походження. Однак, окремі джерела, як інвестиції, благодійна допомога та інші є водночас і внутрішніми, і зовнішніми. Це актуалізує проблему пошуку нових шляхів доступу до зовнішніх джерел фінансування на регіональному, субрегіональному та місцевому рівнях. Передусім ідеться про інвестиційну та інноваційну діяльність, упровадження транскордонних

цілових програм тощо. У багатьох містах і регіонах, де накопичено чимало нерозв'язаних проблем, тільки за допомогою внутрішніх джерел фінансування їх вирішити неможливо, тому все важливіше виходити на ринки зовнішніх запозичень, а також посилювати роботу із залучення іноземних інвестицій та грантових ресурсів із-за кордону [7, с. 108]. Особливу увагу слід звернути на просторові аспекти залучення інвестиційних ресурсів, оскільки географічне положення громад безпосередньо впливає на їхню інвестиційну привабливість.

Проаналізуємо особливості просторового розподілу інвестиційних ресурсів та визначимо їх роль у зміцненні фінансової стійкості територіальних громад на прикладі Чернівецької області. Просторовий розподіл інвестиційних ресурсів у регіоні є нерівномірним і залежить від низки факторів, зокрема:

- транскордонне розташування та наявність кордонів з ЄС (Чернівецька область межує з Румунією та Молдовою, що створює додаткові можливості для міжнародного співробітництва);
- рівень транспортної доступності (наявність міжнародних транспортних коридорів та логістичних центрів);
- природні ресурси (родючі ґрунти, туристичні об'єкти, рекреаційні зони).

В умовах сучасних викликів територіальні громади поєднують різні джерела інвестиційних ресурсів: **власні** (прибуток, амортизаційні відрахування); **позикові** (банківські кредити, облігаційні позики, лізинг); **залучені** (інвестиції іноземних та внутрішніх партнерів, державна підтримка).

Найбільше інвестицій спрямовується у територіальні громади, що мають стратегічне розташування, зокрема Чернівецької, Сторожинецької, Новоселицької міських рад, у яких розташовані транспортні вузли та мають розвинену інфраструктуру. Натомість гірські громади області, наприклад Путильщина, мають труднощі у залученні інвестицій через слабку транспортну доступність та недостатньо розвинену інфраструктуру.

Однак, аналізуючи прийняту Програму економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2024 рік, що затверджена розпорядженням Чернівецької обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) від 29 грудня 2023 року №1377-р, одним із важливих факторів розподілу інвестиційних ресурсів є підвищення ефективності системи забезпечення безпеки, обороноздатності та стійкості регіону, це в першу чергу будівництво захисних споруд у закладах освіти та охорони здоров'я, розвиток соціальної інфраструктури. На заплановані інвестиційні програми (проекти) регіонального розвитку було передбачено 1 182 311,173 тис.грн. з усіх джерел фінансування. Щодо просторового розподілу:

- Дністровський район – 5 програм (проектів) – 225 772,099 тис.грн.
- Вижицький район – 6 програм (проектів) – 178 049, 401 тис.грн.
- Чернівецький район – 18 програм (проектів) – 778 489,673 тис.грн. [6].

Враховуючи сучасний стан на Україні, для підвищення рівня фінансової стійкості, територіальним громадам Чернівецької області необхідно першочергово:

- розробляти регіональні програми залучення інвестицій;
- використовувати переваги транскордонного співробітництва;
- сприяти розвитку логістичної та туристичної інфраструктури;
- підтримувати інноваційні проекти у гірських районах.

У період воєнного стану місцевий бюджетний процес було суттєво скореговано, зокрема, будь-яка фінансова підтримка, надана у період дії воєнного стану та протягом року після його закінчення або скасування, розглядається як припустима згідно з вимогами Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [8]. Саме тому, створення привабливих умов для інвесторів, залучення громадськості до участі у формуванні бюджетного процесу та підтримка розвитку місцевого бізнесу – є факторами залучення інвестиційних ресурсів і підвищення фінансової стійкості територіальних громад Чернівецької області. Зауважимо, що просторовий аспект відіграє ключову роль у процесі фінансування, оскільки територіальні особливості місцеположення, природні умови, сусідство і т.д. громад впливають на їхні можливості щодо залучення ресурсів. Найбільш привабливими для інвесторів залишаються прикордонні території, міські громади та логістичні вузли, тоді як гірські райони потребують додаткових механізмів підтримки. Розвиток регіональної політики, що враховує просторові відмінності, сприятиме справедливому розподілу фінансових ресурсів та забезпеченню сталого розвитку всіх територіальних громад області.

Література:

1. Горпинич О.В. Тлумачний українсько-англійський словник економічних термінів і термінологічних словосполучень : довідковий посібник. Дніпропетровськ : НГУ, 2016. 74 с
2. Жук П. В., Сірик З. О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. Регіональна економіка. 2017. № 2. С. 16-22.
3. Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Львів : видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. 714 с.
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/page/> (дата звернення – 03.03.2025).
5. Економічна енциклопедія : у 3 томах. Т.3 / редкол. : С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 952 с.
6. Про затвердження Програми економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2024 рік. Розпорядженням Чернівецької обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) від 29 грудня

2023 року № 1377-р. URL: <https://bukoda.gov.ua/storage/app/uploads/public/659/514/d77/659514d77a6e6544099297.pdf> (дата звернення – 06.03.2025).

7. Сірик З.О. Поняття та складові фінансово-інвестиційного забезпечення місцевого самоврядування. *Регіональна економіка*. 2020. № 1. С. 100-112. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001173254> (дата звернення – 05.03.2025).

8. Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України»: Закон України від 15.03.2022 р. № 2134-IX. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2134-20#Text> (дата звернення – 10.03.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-59>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ НА ОСНОВІ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

Милашко М. О.

*аспірант кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

Фінансова стійкість підприємства є ключовою передумовою для його розвитку в умовах сучасної ринкової економіки. Забезпечення стабільності не тільки покращує репутацію компанії серед інвесторів і кредиторів, але й дозволяє більш гнучко реагувати на зовнішні економічні виклики й внутрішні зміни в структурі бізнесу [1, с.72]. Одним із основних інструментів оцінки фінансової стабільності є бухгалтерський баланс. Цей документ відображає фінансовий стан підприємства на певний момент часу, де одні статті, зокрема активи та власний капітал, мають демонструвати зростання, а інші – такі як зовнішні зобов'язання – тенденцію до зниження. Такий підхід дозволяє створити збалансовану фінансову картину, сприяючи сталому розвитку підприємства як у коротко-, так і довгостроковій перспективі.

Історично сформована структура бухгалтерського балансу дає змогу розподілити ресурси та зобов'язання за категоріями, виявити сильні та слабкі сторони фінансової політики підприємства. Так, зростання власного капіталу є ознакою успішної роботи підприємства, адже воно свідчить про накопичення ринкової вартості, генерування прибутку та ефективне управління фінансовими ресурсами. Реінвестування прибутків у